ZDRAVLJENJE RAKA PLJUČ

s tarčnimi zdravili proti EGFR

napotki bolnikom

UNIVERZITETNA KLINIKA GOLNIK
ENOTA ZA INTERNISTIČNO ONKOLOGIJO

Univerzitetna Klinika Golnik

Vsebina knjižice

1. Kaj je EGFR? —3
2. O tarčnih zdravilih —5
3. Splošni napotki in preventivni ukrepi ob zdravljenju s tarčnimi zdravili proti EGFR —7
4. Kako ukrepati ob pojavu neželenih učinkov tarčnih zdravil proti EGFR? —13
5. EGFR in druga predpisana zdravila, prehranska dopolnila in izdelki v samozdravljenju —21
6. Splošna vprašanja —24
7. Dnevnik jemanja tarčnih zdravil —26

AVTORJI: Urška Janžič, dr. med., doc. dr. Lea Knez, mag. farm., Ivanka Kržišnik, dipl. m. s., Shpresa Mazreku, dipl. m. s., Katja Mohorčič, dr. med. **RECENZENTKI:** doc .dr. Saša Kadivec, prof. zdr. vzg. in prim. Nadja Triller, dr. med. **UREDNICI:** Urška Janžič, dr. med. in Katja Mohorčič, dr. med. **ILUSTRACIJE:** Meta Wraber **OBLIKOVANJE:** Maja Rebov **TISK:** Partnergraf d.o.o. **NAKLADA:** 125 izvodov **LETO IZDAJE:** 2021

ZAHVALA: Posebna zahvala za skrben pregled in koristne napotke pred izidom knjižice gre gospe Jovanović Krevatin Vukoslavi, ki je knjižico osvetlila še z druge strani.

Spoštovani bolniki in svojci,

Podajate se na novo in neznano pot, pot zdravljenja raka.

Vaš onkolog vam je predlagal zdravljenje raka s tarčnimi zdravili proti EGFR. Vemo, da se vam zdaj poraja nešteto vprašanj, zato smo za vas v Enoti za internistično onkologijo Klinike Golnik pripravili knjižico za bolnike. Upamo, da vam bo knjižica v pomoč ter da vam bo odgovorila na mnoga zastavljena vprašanja in razrešila marsikatero dilemo.

Želimo vam vse dobro na vaši poti zdravljenja raka.

Ekipa Enote za internistično onkologijo Klinike Golnik

Vaš onkolog vam je za zdravljenje raka pljuč predpisal zdravilo:

To je tarčno zdravilo proti beljakovini EGFR, ki je v tumorskih celicah spremenjena. V nadaljevanju vam podajamo nekaj osnovnih informacij o zdravilih in tudi nekaj napotkov ob zdravljenju s tem zdravilom. Svetujemo vam, da se teh napotkov skrbno držite.

1 Kaj je EGFR?

EGFR (angl. epidermal growth factor receptor; slov. receptor za epidermalni rastni dejavnik) je molekula na površini celice, na katero se vežejo rastni dejavniki in sprožijo rast in delitev celic. Receptor EGFR je lahko izražen tako v rakavih celicah kot v nekaterih normalnih celicah, vendar samo v rakavih celicah pride do sprememb, zaradi katerih se te nenadzorovano delijo.

Kaj so mutacije EGFR?

Za nekatere vrste nedrobnoceličnega raka pljuč so značilne spremembe v genskem zapisu (mutacije) na genu za EGFR. Imenujemo jih aktivirajoče mutacije, ker povzročijo, da je receptor EGFR ves čas aktiven, neodvisno od vezave rastnega dejavnika, in tako povzroči celično nesmrtnost in nenadzorovano delitev, rast in razsoj po telesu. Pri bolniku z dokazanimi aktivirajočimi mutacijami EGFR pričakujemo zelo ugoden učinek tarčnih zdravil, usmerjenih proti EGFR.

Kako določamo mutacije EGFR?

Aktivirajoče in rezistenčne mutacije EGFR določamo z molekularno diagnostiko tumorskega tkiva ali krvi.

Kaj je mutacija T790M?

Po določenem času se ob zdravljenju s tarčnim zdravilom prve ali druge generacije (gefitinib, erlotinib, afatinib) lahko pojavi odpornost na to zdravilo, kar pomeni, da zdravilo preneha učinkovito delovati na tumorske celice in jih uničevati. Odpornost je posledica pojava novih mutacij, ki so si med seboj zelo različne. Ena izmed njih je rezistenčna mutacija, imenovana T790M. V primeru pojava te mutacije je primerno nadaljevati zdravljenje z naslednjo generacijo proti EGFR usmerjenih zdravil (osimertinib).

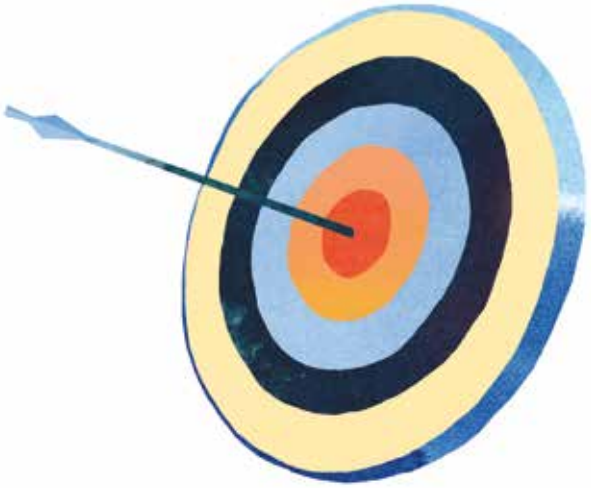

2 O tarčnih zdravilih

Katera tarčna zdravila proti EGFR uporabljamo pri raku pljuč?

Pri EGFR-mutiranem raku pljuč uporabljamo tarčna zdravila iz skupine t. i. malih molekul oz. zaviralcev tirozinskih kinaz, ki so usmerjene proti receptorju EGFR in ga zavirajo. Ta zdravila so v obliki tablet ali kapsul.

Trenutno so v rutinski uporabi v Sloveniji na voljo sledeča zdravila:

Zdravilna učinkovina	***Lastniško ime***
afatinib	Giotrif®
erlotinib	Tarceva®, Erlotinib Krka®
gefitinib	Iressa®, Gefitinib Krka®
osimertinib	Tagrisso®

Kje boste prejeli zdravilo?

Zdravilo vam bo vaš onkolog predpisali na recept, prejeli ga boste v lekarni. Da vam zdravil ne bi zmanjkalo, vas prosimo, da pred vsakim obiskom preverite, koliko tablet zdravila še imate doma. To si zabeležite v dnevniku na koncu te knjižice, da ne boste do pregleda pri onkologu pozabili. Vsaj teden dni pred tem, ko vam bo zmanjkalo zdravil, nas pokličite, da vam izdamo ustrezen recept. Ker večina lekarn teh zdravil nima na zalogi v večjih količinah, jih bodo morda morali za vas prej naročiti. Če bi v lekarni

imeli težave s pravočasno dobavo zdravila, jih prosite, naj pokličejo na našo kontaktno številko, ki je napisana na kartončku ali na koncu te knjižice.

Kako in kdaj vzeti zdravilo?

Zdravilo boste jemali enkrat dnevno vsak dan. Vzamete ga lahko kadarkoli čez dan, a bodite pozorni, da bo to vsak dan ob približno istem času. Tablete pogoltnite cele z nekaj požirki vode, ne smete jih gristi ali drobiti.

- → Zdravili afatinib (Gitorif®) in erlotinib (Tarceva® ali Erlotinib Krka®) morate vzeti na tešče, torej najmanj dve uri prej in eno uro po tem ne smete jesti, seveda pa lahko pijete. Verjetno bo najlažje, če ta zdravila vzamete takoj zjutraj. Pomembno je, da dosledno upoštevate navodila jemanja zdravil glede vrst hrane, saj hrana lahko vpliva na količino zdravila v krvi.
- → Zdravili gefitinib (Iressa® ali Gefitinib Krka®) in osimertinib (Tagrisso®) lahko vzamete ob hrani ali brez nje, saj ta ne vpliva na količino zdravila v krvi. Torej teh zdravil ni nujno vzeti na tešče, vseeno pa je bolje, da jih ne zaužijete sočasno s hrano, ampak z manjšim, nekajminutnim zamikom.

Če pozabite vzeti odmerek zdravila, ga vzemite čim prej (v okviru 12 ur). Če se na pozabljen odmerek spomnite kasneje, ga izpustite. Odmerka ne smete nikoli nadomestiti tako, da vzamete dvojni odmerek naslednji dan. To velja tudi v primeru, da zdravilo izbruhate. V takem primeru ga vzemite naslednji dan, kot običajno.

3 Splošni napotki in preventivni ukrepi ob zdravljenju s tarčnimi zdravili proti EGFR

Večino neželenih učinkov tarčnih zdravil s pravilnimi preventivnimi ukrepi lahko preprečite. Zato vam v nadaljevanju podajamo nekaj praktičnih napotkov.

Skrb za kožo

Koža je pri zdravljenju s tarčnimi zdravili pogosto bolj suha in zato tudi bolj izsušena in srbeča. Med zdravljenjem s tarčnimi zdravili priporočamo redno nego kože. Kožo vsakodnevno nežno umijte z mlačno vodo. Redno se tuširajte. Odsvetujemo uporabo agresivnih mil ali drugih preparatov, ki kožo dodatno izsušijo. Lahko pa uporabljate izdelke na bazi uree (sečnine), ki kožo ustrezno navlažijo. Po umivanju se posušite na zraku ali se nežno obrišite z mehko brisačo. Kožo po umivanju namažite z nevtralno kremo, ki vsebuje ureo in/ali olivno olje in ki vam jo je predpisal onkolog. V primeru zelo suhe kože priporočamo mazanje večkrat dnevno. Če uporabljate tudi druge kreme (npr. z antibiotiki ali steroidi), jih ne nanašajte naknadno, ampak vedno na sveže umito in posušeno kožo.

Skrb za lasišče

Lase umivajte z nežnimi šamponi. Priporočamo vam šampone z ureo (sečnino), ki bo kožo lasišča dodatno navlažila. Odsvetujemo uporabo barv za lase, ki vsebujejo amonijak. Če se na lasišču pojavijo plaki, vam bo onkolog predpisal raztopino ali losjon za nego lasišča z dodatkom steroida. Možno je, da bodo ob tarčni terapiji lasje bolj krhki in lomljivi, lahko tudi bolj izpadajo. Če vas to skrbi, se posvetujte z onkologom.

Skrb za nohte

Pred začetkom zdravljenja si uredite nohte na rokah in nogah, odstranite otiščance. Pravilno si strizite nohte (na nogah si jih strižemo naravnost) in po striženju nohte in obnohtno kožo namažite s kremo. Odsvetujemo nanašanje umetne mase na nohte (t. i. gelirani nohti) ali uporabo agresivnih lakov in topil. Pozorno negujte nohte in kožo okoli njih ter oboje mažite z nevtralno kremo. Pri delu z vodo ali agresivnimi sredstvi roke zaščitite z rokavicami – najprej nataknite bombažne in prek njih še plastične rokavice. Enako velja za delo z zemljo ali v vrtu.

Skrb za usta in ustno sluznico

Ustnice redno mažite z vazelinom. Redno skrbite za ustrezno ustno nego z umivanjem zob z mehko zobno ščetko in uporabo neagresivnih zobnih krem ali raztopin za spiranje ust (brez alkohola). Enako velja, če uporabljate protezo. Po vsakem hranjenju jo odstranite in sperite pod tekočo vodo, usta pa splaknite z žajbljevim čajem.

Izogibajte se vroči, ostri, trdi in zelo začinjeni hrani. Ob obisku zobozdravnika imejte s seboj zadnji zapis vašega onkologa oziroma se posvetujete z njim glede morebitnih načrtovanih posegov zob, predvsem če je predvidena ekstrakcija (puljenje) ali poseg v dlesni. Zobozdravnika posebej opozorite, če prejemate zdravila za preprečevanje zapletov ob kostnih metastazah, kot so denosumab ali bisfosfonati.

Oblačila in obutev

Vaša oblačila in spodnje perilo naj bodo iz naravnih materialov in udobni. Čevlji naj bodo udobni, zračni in ravno tako iz čim naravnejših materialov. Poleti čim več nosite odprto obutev.

Sončenje in plavanje

Ne izpostavljajte se neposrednim sončnim žarkom, saj je koža ob zdravljenju s tarčnimi zdravili bolj dovzetna za opekline ali druge poškodbe zaradi sončnih žarkov. V poletnih mesecih ostanite v senci med 10. in 16. uro, ko je sonce najmočnejše. Zaščitite se s pokrivalom in sončno kremo, najbolje takšno, ki namesto kemične nudi mehansko zaščito pred soncem. V času največje pripeke svetujemo tudi dolga, lahka, tanjša oblačila. Odsvetujemo vam plavanje v bazenih, lahko pa plavate v morju.

Prehrana in zadostno uživanje tekočine

Naše telo potrebuje zadosten dnevni vnos tekočine. Priporočamo vam, da dnevno zaužijete vsaj 1,5 do 2 litra tekočine. Več pijte dopoldan in zgodaj popoldan, da ponoči vaš spanec ne bo moten zaradi odvajanja. Pitje alkohola je odsvetovano. Imejte redne obroke čez dan in jejte običajno hrano, ki je je vaše telo vajeno. Hrana naj bo raznovrstna in uravnotežena. Odsvetujemo vam vse posebne diete, tudi to, da iz jedilnika izločite določeno vrsto hrane (na primer ogljikove hidrate, meso ...), saj ni nobenih dokazov, da izbira prehrane vpliva na potek rakave bolezni. Kljub temu morate prilagoditi prehrano v primeru težav s prebavo, kot je zapisano v nadaljevanju. V primeru težav s hujšanjem vam bomo v ambulanti ponudili svetovanje dietetika.

Skrb za redno prebavo

Med zdravljenjem skrbite za redno prebavo. Na prebavo vpliva veliko dejavnikov, tudi številna zdravila za sistemsko zdravljenje raka in zdravila za lajšanje težav, ki jih rak povzroča. Opiati (morfinski preparati) na primer pogosto povzročajo zaprtje, medtem ko tarčna zdravila za zdravljenje EGFR-pozitivnega nedrobnoceličnega raka pljuč pogosto povzročajo tekoče odvajanje oz. drisko.

Za redno prebavo skrbite tako, da:

- → pijete dovolj tekočine,
- → se dovolj gibljete,
- → uživate dovolj sadja in zelenjave ter vlaknin.

Če se kljub vsem zgoraj navedenim ukrepom odvajanje blata ne uredi in ste zaprti več dni, poiščite pomoč pri osebnem zdravniku, ki vam bo predpisal ustrezno odvajalo. Odvajal je več vrst, med učinkovitejšimi so stimulativna odvajala, npr. na osnovi sene ali z bisakodilom. Izbirate lahko tudi med različnimi oblikami odvajal: svečke učinkujejo hitro, zato jih uporabite zjutraj, čaji ali tablete pa potrebujejo več ur za učinkovanje, zato jih zaužijte zvečer.

POMEMBNO: Ker tarčna zdravila za zdravljenje EGFR-mutiranega raka pljuč pogosto povzročajo drisko, je potrebna posebna previdnost pri morebitni uporabi odvajal.

Delo in gibanje

Delate in gibate se lahko, kolikor zmorete. Med gibanjem večkrat počivajte, ne naložite si prevelikih obremenitev, da ne boste preutrujeni. Priporočamo vam podobno gibanje, kot ste ga bili vajeni do sedaj.

4 Kako ukrepati ob pojavu neželenih učinkov tarčnih zdravil proti EGFR?

Kljub temu, da boste upoštevali zgoraj navedene preventivne ukrepe, se bodo lahko pojavili neželeni učinki tarčnih zdravil. Treba jih je prepoznati in čim bolj omiliti. Najpomembnejši ukrepi so podani v nadaljevanju.

Spremembe na koži in nohtih

Bodite pozorni na:

Pojav aknam podobnih izpuščajev: Najpogosteje se izpuščaji pojavijo po obrazu, ramah, zgornjem delu prsnega koša. Ob pojavu kožo skrbno čistite in negujte, kot je navedeno v prejšnjem poglavju. Ne uporabljajte sredstev, ki vsebujejo alkohol ali kožo izsušijo. Izpuščajev ne iztiskajte, niti če izgledajo gnojni, ker s tem okužbo lahko prenesete na ostale dele telesa. Oblačila, ki so v stiku z gnojnimi izpuščaji, redno menjujte. Ko je koža razdražena, se izogibajte britju. V primeru obsežnih izpuščajev vam bo zdravnik lahko predpisal tudi zdravljenje z antibiotiki.

Pojav sprememb ob in na nohtih: Spremembe se najpogosteje pojavijo v prvem ali drugem mesecu zdravljenja. Nohti so lahko bolj krhki in lomljivi, zato je pomembno, da se ob zdravljenju čim manj izpostavljate dolgotrajni uporabi vode ali čistil. Pogosto imajo bolniki

otečene in boleče obnohtnice z vnetjem ali brez njega. V takem primeru svetujemo primerno higieno in obutev. Ob pojavu vnetih obnohtnic (paronihija) priporočamo namakanje prizadetih nohtov v jodovi tinkturi dvakrat dnevno, lahko uporabite tudi hipermanganov prašek ali antiseptično milo. Pri uporabi antiseptičnega mila in pripravi kopeli se držite navodil lekarne, kjer ste izdelek kupili. Obnohtnica sama po sebi ne potrebuje antibiotičnega zdravljenja. Če pride do okužbe obnohtnice, vam bo zdravnik predpisal lokalni ali sistemski antibiotik.

Pojav sprememb na sluznicah: Najpogosteje se pojavljajo spremembe v ustni sluznici v obliki majhnih ranic, ki jim pravimo afte. Če vas afte bolijo in vam onemogočajo normalno uživanje hrane, vam bo zdravnik predpisal lokalno mazilo za nego. Ob pojavu aft jejte mehkejšo hrano, da vam trša hrana še dodatno ne poškoduje sluznice. Če opazite v ustih bele lise (strokovno jim rečemo soor), gre lahko za glivično vnetje, proti kateremu vam bo zdravnik lahko predpisal lokalno terapijo v obliki gela. Lahko pa se pojavijo spremembe tudi na ostalih sluznicah, na primer na sluznicah oči, nosu, okrog zadnjične odprtine ali okrog izvodila sečnice. Lahko imate občutek suhih oči (proti čemur pomaga uporaba umetnih solz), suhe nosne sluznice z občasnimi krvavitvami iz nosu, lahko se pojavi pekoče odvajanje vode ali blata. Običajno so te težave blage in posebni dodatni ukrepi niso potrebni.

Pojav sprememb las, trepalnic in obrvi: Pri nekaterih zdravilih opazimo, da so obrvi, trepalnice in tudi lasje bolj ščetinasti, trši in močnejši. Posebno ukrepanje ob teh neželenih učinkih ni potrebno.

Poiščite pomoč zdravnika, če:

- → se težave z izpuščaji slabšajo kljub vsem zgoraj navedenim ukrepom,
- → se izpuščaji širijo po telesu,
- → so številni izpuščaji zagnojeni,
- → imate ob tem bolečine,
- → imate povišano telesno temperaturo,
- → imate hudo vnete obnohtnice.

POMEMBNO: V takih primerih prekinite jemanje tarčnih zdravil in takoj obiščite osebnega zdravnika, ki bo kontaktiral vašega onkologa glede nadaljnjih ukrepov. Jemanja tarčnih zdravil pa sami ne prekinjajte za več kot nekaj dni, ne da bi se pred tem posvetovali z onkologom.

Driska

Driska se najpogosteje pojavi v prvem mesecu zdravljenja, pri določenih zdravilih lahko tudi že v prvem tednu zdravljenja. Driska povzroči slabo počutje in utrujenost. Huda driska povzroči dehidracijo, elektrolitsko neravnotežje in ledvično odpoved. Zato je zelo pomembno, da pravočasno ukrepamo.

Ko se pojavi driska in greste na blato do štirikrat na dan, **prilagodite svojo prehrano in upoštevajte dieto**:

- → izogibajte se mlečnim izdelkom, mastni in začinjeni ter sladki hrani, svežemu sadju in zelenjavi,
- → jejte lahko hrano, npr. prežganko, kuhan riž, kuhan korenček, banane, postana naribana jabolka,
- → uživajte zadostne količine tekočin, in sicer vode ali blagih čajev (lahko tudi ruski čaj in čaj iz suhih borovnic),
- → jejte in pijte večkrat dnevno v manjših količinah.

Ko se driska umiri, postopoma preidite nazaj na običajno prehrano.

Bodite pozorni v primeru, da driska kljub dieti vztraja dlje časa ali če ste v zadnjih 12 urah več kot štirikrat odvajali tekoče blato. V takem primeru vzemite tablete loperamid 2 mg (Seldiar® ali Lopacut®), in sicer eno tableto takoj, nato pa še eno tableto ob vsakem naslednjem tekočem odvajanju, dokler se driska ne umiri. Vzamete lahko največ šest tablet dnevno. Tablete loperamid vam lahko predpiše vaš izbrani zdravnik ali onkolog. Drugih zdravil ali prehranskih dopolnil za zdravljenje driske ne jemljite (npr. probiotiki, oglje), saj bodo neučinkoviti.

Poiščite pomoč zdravnika, če:

- → se težave kljub zgornjim ukrepom ne umirijo,
- → je driska huda s tekočim odvajanjem več kot sedemkrat dnevno,
- → se vam vrti in ste zelo oslabeli,
- → imate povišano telesno temperaturo.

POMEMBNO: V takih primerih prekinite jemanje tarčnih zdravil in takoj obiščite osebnega zdravnika, ki bo kontaktiral vašega onkologa glede nadaljnjih ukrepov. Jemanja tarčnih zdravil pa sami ne prekinjajte za več kot nekaj dni, ne da bi se pred tem posvetovali z onkologom.

Ostali neželeni učinki

Nekateri ostali, redkejši neželeni učinki so še:

- → **neinfekcijsko vnetje pljuč (ali pnevmonitis),**
- → **povišanje jetrnih encimov,**
- → **slabost in bruhanje,**
- → **neredno utripanje srca,**
- → **pojav modric.**

Bodite pozorni na:

- → nenaden pojav kratke sape in suhega kašlja,
- → morebitne spremembe v barvi kože,
- → barvo urina in blata,
- → pojav bolečin po telesu.

Poiščite pomoč zdravnika, če:

- → se nenadoma pojavijo nove zelo hude težave z dihanjem ali kratko sapo (s kašljem in vročino ali brez njiju),
- → se vaša koža ali beločnici obarvata rumeno,
- → barva vašega urina postane temna ali rjava,
- → se pojavi bruhanje,
- → imate bolečine na desni strani trebuha,
- → vas srbi koža po vsem telesu,
- → se vam hitreje kot običajno pojavljajo modrice,
- → občutite hudo nemoč, omotico ali ste omedleli,
- → imate neredno bitje srca.

POMEMBNO: V takih primerih prekinite jemanje tarčnih zdravil in takoj obiščite osebnega zdravnika, ki bo kontaktiral vašega onkologa glede nadaljnjih ukrepov. Jemanja tarčnih zdravil pa sami ne prekinjajte za več kot nekaj dni, ne da bi se pred tem posvetovali z onkologom.

POMEMBNO: Prekinitve zdravljenja s tarčnimi zdravili niso zaželene, so pa včasih nujne v primeru hudih težav. Zdravilo boste ponovno pričeli jemati, ko se bodo težave zmanjšale. Trudili se bomo, da bodo prekinitve zdravljenja čim krajše.

5 EGFR in druga predpisana zdravila, prehranska dopolnila in izdelki v samozdravljenju

Določenih zdravil ob zdravljenju s tarčnimi zdravili proti EGFR ne smete jemati, saj lahko vplivajo na količino zdravila v krvi ali povečajo tveganje za pojav neželenih učinkov tarčnih zdravil proti EGFR. Zato vas prosimo, da nam zaupate podatke o vseh zdravilih, prehranskih dopolnilih, vitaminih in rastlinskih pripravkih, ki jih uporabljate. Preverili bomo, ali je sočasna uporaba varna. Prosimo vas tudi, da nas obvestite, če boste v času zdravljenja s tarčnimi zdravili proti EGFR imeli predpisano novo zdravilo. Tudi v tem primeru bomo preverili, ali je sočasno jemanje varno.

Sami pa morate biti pozorni pri jemanju naslednjih zdravil, prehranskih dopolnil ali drugih izdelkov v samozdravljenju:

- Zdravila, ki vplivajo na izločanje želodčne kisline, kot so zaviralci protonske črpalke (npr. Controloc®, Lanzul®, Nexium®, Nolpaza®, Pansemyl®, Emozul®) in antacidi (npr. Rupurut®, Rutacid®, soda bikarbona), zmanjšajo količino zdravil erlotinib in gefitinib, ki pridejo v kri. Če uporabljate ta zdravila, morate najprej vzeti zdravilo erlotinib (Tarceva® ali Erlotinib Krka®) ali gefitinib (Iressa® ali Gefitinib Krka®) in šele nato, vsaj eno uro kasneje, zdravila, ki vplivajo na izločanje želodčne kisline.

- Zdravila in izdelki v samozdravljenju proti zaprtju, kot so odvajalni sirupi (npr. Lactecon®, Portalak®), odvajalne tablete (npr. Bekunis®, Dulcolax®, Verolax®), odvajalne svečke (npr. glicerinske svečke) ali drugi izdelki (npr. izdelki z magnezijem, seno), povečajo tveganje za pojav driske ob zdravljenju s tarčnimi zdravili proti EGFR. Zato ob začetku zdravljenja s tarčnimi zdravili proti EGFR ne uporabljajte teh izdelkov redno, ampak le v primeru zaprtja.
- Med zdravljenjem s tarčnimi zdravili proti EGFR ne smete uživati grenivke ali agrumov v velikih količinah, ker povečajo količino zdravil v krvi, ter izdelkov iz šentjanževke, ker zmanjšajo količino zdravil v krvi.

- Odsvetujemo vam tudi uporabo vseh pripravkov v samozdravljenju, saj nimamo podatkov o varnosti njihove sočasne uporabe z zdravili proti raku, pogosto pa sta tudi njihova vsebnost in kakovost neznani. To je lahko zelo nevarno, saj lahko:
  - vplivajo na količino tarčnih zdravil proti EGFR, ki pridejo v kri,
  - sami povzročajo neželene učinke, npr. drisko ali okvaro jeter, zaradi katerih moramo prekiniti zdravljenje s tarčnim zdravilom,
  - celo vsebujejo zdravju škodljive snovi.

Med temi izdelki so najbolj problematični tisti, ki se prodajajo izven lekarn, po neuradnih kanalih, npr. na svetovnem spletu ali z osebno prodajo od vrat do vrat. Promet s takšnimi izdelki je povsem nereguliran in zato je njihova sestava popolnoma neznana.

6 Splošna vprašanja

Ali je med zdravljenjem s tarčnimi zdravili proti EGFR potrebna zaščita pred zanositvijo?

V času zdravljenja s tarčnimi zdravili proti EGFR ženskam absolutno odsvetujemo zanositev, moškim pa zaploditev otroka. Uporabljati je treba mehansko zaščito, ker so peroralni kontraceptivi lahko neučinkoviti. Če načrtujete nosečnost, se o tem posvetujte s svojim onkologom pred začetkom zdravljenja.

Cepljenje in tarčna zdravila proti EGFR

Na voljo je sicer le malo podatkov o varnosti in učinkovitosti cepljenja ob sočasnem zdravljenju s tarčnimi zdravili proti EGFR, zato pred morebitnimi cepljenji priporočamo posvet z onkologom. Načeloma za cepljenje z mrtvimi ali neaktivnimi cepivi ni posebnih zadržkov.

Prav tako je zelo malo podatkov o sočasnem cepljenju s cepivi proti SARS-CoV-2 in zdravljenju s tarčnimi zdravili, vendar zaenkrat ni resnih zadržkov, ki bi govorili proti cepljenju.

7 Dnevnik jemanja tarčnih zdravil

Zdravnik vam je za zdravljenje vaše bolezni predpisal zdravilo:

Med zdravljenjem priporočamo vodenje dnevnika, ki vam omogoča varnejše in zanesljivejše jemanje zdravila ter beleženje neželenih učinkov. Prosimo vas, da med zdravljenjem v spodnjo tabelo beležite svoja opažanja in težave, če se te pojavijo. Dnevnik prinesite s seboj na vsak obisk pri onkologu, saj nam bo to v veliko pomoč pri ugotavljanju morebitnih težav.

Za vprašanja smo vam na voljo na spodnji telefonski številki To je telefonska številka koordinatorja Enote za internistično onkologijo Klinike Golnik, kjer se vam bo oglasila diplomirana medicinska sestra, ki bo ocenila, ali na vaša vprašanja in dileme lahko odgovori sama ali pa je potreben pogovor z onkologom ali drugim zdravstvenim delavcem. Če na vaša vprašanja ne bo mogla odgovoriti, bo informacijo o vašem klicu in vaša vprašanja prenesla onkologu, ki vas bo kasneje poklical nazaj. Za konzultacijo smo na voljo tudi vašemu osebnemu zdravniku.

T

04/ 256 91 97
ponedeljek, torek in četrtek **7:30–9:00** ter **13:00–14:30**
sreda in petek **7:30–9:30**.

!

Telefonska številka NI NAMENJENA NUJNIM KLICEM in nenadnim resnim poslabšanjem zdravstvenega stanja. V primeru nujnega stanja se obrnite na urgentno službo ali na vašega osebnega zdravnika! Hkrati vas prosimo, da nas o takih okoliščinah, ki zahtevajo takojšnjo zdravniško pomoč ali sprejem v bolnišnico, čim prej obvestite na zgornjo telefonsko številko.

Kadarkoli obiščete osebnega zdravnika ali kateregakoli drugega zdravnika, imejte vedno s seboj zadnji zapis vašega onkologa in to knjižico. Osebni ali dežurni zdravnik vam bo nudil prvo pomoč. Po presoji in po predhodnem dogovoru z onkologom pa vas bo lahko napotil tudi na predčasni pregled k onkologu ali k drugemu specialistu.

Ob naslednjem obisku onkologa morate vedno prinesti s seboj vse nove izvide in dokumente, ki ste jih v vmesnem času dobili pri obiskih drugih zdravnikov.

Zdravila, ki jih prejemam v sočasni terapiji:

Ime zdravila	*Jakost zdravila*	*Kdaj zdravilo jemljem?*

Bolnikov dnevnik 01

Ime zdravila

Režim jemanja zdravila

Zdravilo jemljem (obkroži):

- → **na tešče** (ne jesti dve uri pred zaužitjem zdravila in eno uro po njem)
- → **po hrani** (vzeti v roku 30 minut po obroku hrane)
- → **neodvisno od hrane**

V tabeli prekrižajte vsak dan, ko ste zdravilo vzeli.
Mesec in leto:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	

Zapišite posebnosti, ki ste jih opazili:

Datum:	*Posebnosti:*

Moja vprašanja zdravniku:

Bolnikov dnevnik

02

Ime zdravila

Režim jemanja zdravila

Zdravilo jemljem (obkroži):

- → **na tešče** (ne jesti dve uri pred zaužitjem zdravila in eno uro po njem)
- → **po hrani** (vzeti v roku 30 minut po obroku hrane)
- → **neodvisno od hrane**

V tabeli prekrižajte vsak dan, ko ste zdravilo vzeli.
Mesec in leto:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	

Zapišite posebnosti, ki ste jih opazili:

Datum:	*Posebnosti:*

Moja vprašanja zdravniku:

Bolnikov dnevnik

Ime zdravila

Režim jemanja zdravila

Zdravilo jemljem (obkroži):

- → **na tešče** (ne jesti dve uri pred zaužitjem zdravila in eno uro po njem)
- → **po hrani** (vzeti v roku 30 minut po obroku hrane)
- → **neodvisno od hrane**

V tabeli prekrižajte vsak dan, ko ste zdravilo vzeli.
Mesec in leto:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	

Zapišite posebnosti, ki ste jih opazili:

Datum:	*Posebnosti:*

Moja vprašanja zdravniku:

Bolnikov dnevnik

Ime zdravila

Režim jemanja zdravila

Zdravilo jemljem (obkroži):

- → **na tešče** (ne jesti dve uri pred zaužitjem zdravila in eno uro po njem)
- → **po hrani** (vzeti v roku 30 minut po obroku hrane)
- → **neodvisno od hrane**

V tabeli prekrižajte vsak dan, ko ste zdravilo vzeli.
Mesec in leto:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	

Zapišite posebnosti, ki ste jih opazili:

Datum:	*Posebnosti:*

Moja vprašanja zdravniku:

Bolnikov dnevnik

05

Ime zdravila

Režim jemanja zdravila

Zdravilo jemljem (obkroži):

- → **na tešče** (ne jesti dve uri pred zaužitjem zdravila in eno uro po njem)
- → **po hrani** (vzeti v roku 30 minut po obroku hrane)
- → **neodvisno od hrane**

V tabeli prekrižajte vsak dan, ko ste zdravilo vzeli.
Mesec in leto:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	

Zapišite posebnosti, ki ste jih opazili:

Datum:	*Posebnosti:*

Moja vprašanja zdravniku:

Bolnikov dnevnik

Ime zdravila

Režim jemanja zdravila

Zdravilo jemljem (obkroži):

- → **na tešče** (ne jesti dve uri pred zaužitjem zdravila in eno uro po njem)
- → **po hrani** (vzeti v roku 30 minut po obroku hrane)
- → **neodvisno od hrane**

V tabeli prekrižajte vsak dan, ko ste zdravilo vzeli.
Mesec in leto:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	

Zapišite posebnosti, ki ste jih opazili:

Datum:	*Posebnosti:*

Moja vprašanja zdravniku:

Bolnikov dnevnik

Ime zdravila

Režim jemanja zdravila

Zdravilo jemljem (obkroži):

- → **na tešče** (ne jesti dve uri pred zaužitjem zdravila in eno uro po njem)
- → **po hrani** (vzeti v roku 30 minut po obroku hrane)
- → **neodvisno od hrane**

V tabeli prekrižajte vsak dan, ko ste zdravilo vzeli.
Mesec in leto:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	

Zapišite posebnosti, ki ste jih opazili:

Datum:	*Posebnosti:*

Moja vprašanja zdravniku:

Bolnikov dnevnik

Ime zdravila

Režim jemanja zdravila

Zdravilo jemljem (obkroži):

- → **na tešče** (ne jesti dve uri pred zaužitjem zdravila in eno uro po njem)
- → **po hrani** (vzeti v roku 30 minut po obroku hrane)
- → **neodvisno od hrane**

V tabeli prekrižajte vsak dan, ko ste zdravilo vzeli.
Mesec in leto:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	

Zapišite posebnosti, ki ste jih opazili:

Datum:	*Posebnosti:*

Moja vprašanja zdravniku:

Bolnikov dnevnik

Ime zdravila

Režim jemanja zdravila

Zdravilo jemljem (obkroži):

- → **na tešče** (ne jesti dve uri pred zaužitjem zdravila in eno uro po njem)
- → **po hrani** (vzeti v roku 30 minut po obroku hrane)
- → **neodvisno od hrane**

V tabeli prekrižajte vsak dan, ko ste zdravilo vzeli.
Mesec in leto:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	

Zapišite posebnosti, ki ste jih opazili:

Datum:	*Posebnosti:*

Moja vprašanja zdravniku:

Bolnikov dnevnik 10

Ime zdravila

Režim jemanja zdravila

Zdravilo jemljem (obkroži):

- → **na tešče** (ne jesti dve uri pred zaužitjem zdravila in eno uro po njem)
- → **po hrani** (vzeti v roku 30 minut po obroku hrane)
- → **neodvisno od hrane**

V tabeli prekrižajte vsak dan, ko ste zdravilo vzeli.
Mesec in leto:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	

Zapišite posebnosti, ki ste jih opazili:

Datum:	*Posebnosti:*

Moja vprašanja zdravniku:

Bolnikov dnevnik 11

Ime zdravila

Režim jemanja zdravila

Zdravilo jemljem (obkroži):

- → **na tešče** (ne jesti dve uri pred zaužitjem zdravila in eno uro po njem)
- → **po hrani** (vzeti v roku 30 minut po obroku hrane)
- → **neodvisno od hrane**

V tabeli prekrižajte vsak dan, ko ste zdravilo vzeli.
Mesec in leto:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	

Zapišite posebnosti, ki ste jih opazili:

Datum:	*Posebnosti:*

Moja vprašanja zdravniku:

Bolnikov dnevnik 12

Ime zdravila

Režim jemanja zdravila

Zdravilo jemljem (obkroži):

- → **na tešče** (ne jesti dve uri pred zaužitjem zdravila in eno uro po njem)
- → **po hrani** (vzeti v roku 30 minut po obroku hrane)
- → **neodvisno od hrane**

V tabeli prekrižajte vsak dan, ko ste zdravilo vzeli.
Mesec in leto:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	

Zapišite posebnosti, ki ste jih opazili:

Datum:	*Posebnosti:*

Moja vprašanja zdravniku:

Literatura:

- Cury-Martins J, Eris APM, Abdalla CMZ, et al. Management of dermatologic adverse events from cancer therapies: recommendations of an expert panel. An Bras Dermatol. 2020 Mar-Apr;95(2):221–237.
- Hirsh V, Blais N, Burkes R, et al. Management of diarrhea induced by epidermal growth factor receptor tyrosine kinase inhibitors. Curr Oncol. 2014 Dec;21(6):329–336.
- Aw DC, Tan EH, Chin TM, Lim HL, Lee HY, Soo RA. Management of epidermal growth factor receptor tyrosine kinase inhibitor-related cutaneous and gastrointestinal toxicities. Asia Pac J Clin Oncol. 2018 Feb;14(1):23–31.
- Zhao Y, Cheng B, Chen Z, et al. Toxicity profile of epidermal growth factor receptor tyrosine kinase inhibitors for patients with lung cancer: a systematic review and network meta-analysis. Crit Rev Oncol Hematol. 2021 Mar 20;160:103305.
- Alanazi A, Yunusa I, Elenizi K, Alzarea AI. Efficacy and safety of tyrosine kinase inhibitors in advanced non-small-cell lung cancer harboring epidermal growth factor receptor mutation: a network meta-analysis. Lung Cancer Manag. 2020 Nov 23;10(1):LMT43.
- Cui S, Zhang Y, Liu L, et al. The efficacy and safety of osimertinib in advanced non-small cell lung cancer patients with Thr790Met resistance mutations: a systematic review and meta-analysis. Ann Palliat Med. 2021 Feb;10(2):1851–1860.

T **04/ 256 91 97**

ponedeljek, torek in četrtek
7:30–9:00 ter **13:00–14:30**
sreda in petek **7:30–9:30**.

! **Telefonska številka NI NAMENJENA NUJNIM KLICEM** in nenadnim resnim poslabšanjem zdravstvenega stanja. V primeru nujnega stanja se obrnite na urgentno službo ali na svojega osebnega zdravnika! Prosimo pa vas, da nam vi ali vaš svojec sporoči, če ste sprejeti v drugo bolnišnico.

Univerzitetna klinika za pljučne bolezni in alergijo Golnik
Golnik 36, 4204 Golnik, Slovenija

T: 04/256 91 00 ***F:*** 04/256 91 17
E: tajnistvo@klinika-golnik.si
www.klinika-golnik.si

Univerzitetna
Klinika Golnik